

Изх. № 295/06.07.2018 г.

**ДО
Г-Н ВАЛЕРИ СИМЕОНОВ,
ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ ПО
ИКОНОМИЧЕСКАТА И ДЕМОГРАФСКАТА
ПОЛИТИКА,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ
ЗА ТРИСТРАННО СЪТРУДНИЧЕСТВО**

**Д-Р ХАСАН АДЕМОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО ТРУДА,
СОЦИАЛНАТА И ДЕМОГРАФСКАТА
ПОЛИТИКА ПРИ 44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ**

**Г-ЖА МЕНДА СТОЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ ПРИ 44-ТО НАРОДНО
СЪБРАНИЕ**

**Г-Н ИСКРЕН ВЕСЕЛИНОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА,
БЛАГОУСТРОЙСТВО И МЕСТНО
САМОУПРАВЛЕНИЕ ПРИ 44-ТО НАРОДНО
СЪБРАНИЕ**

**КОПИЕ:
Г-ЖА ВАСКА ШУШНЕВА,
СЕКРЕТАР НА НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ЗА
ТРИСТРАННО СЪТРУДНИЧЕСТВО**

Относно: Законопроект за личната помощ № 854-01-62, внесен от Пламен Христов и група народни представители на 02.07.2018 г.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН СИМЕОНОВ,
УВАЖАЕМИ Д-Р АДЕМОВ,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО СТОЯНОВА,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ВЕСЕЛИНОВ,**

Във връзка с обсъждането на Законопроект за личната помощ № 854-01-62, внесен от Пламен Христов и група народни представители на 02.07.2018 г., изразяваме следното

СТАНОВИЩЕ

Личната помощ е определена като „инструмент, който дава възможност на човека с увреждане да води независим живот (НЖ). Личната помощ (ЛП) представлява директно и целево финансиране на хора с увреждания, за заплащане труда на асистенти, от каквито се нуждае човекът поради наличие на увреждане. ЛП следва да се предоставя въз основа на индивидуална оценка на потребностите в зависимост от житейската ситуация на всеки човек и по цени, които съответстват на цената на труда на вътрешния пазар. Хората с увреждания трябва да имат право да наемат и управляват своите асистенти и да избират модела на заетост, който е най-подходящ за нуждите им. Средствата, отпускани за ЛП трябва да покриват заплатите на личните асистенти, други техни разходи, произтичащи от трудовоправните им отношения, като например осигурителни вноски за сметка на работодателя, както и разходи, свързани с предоставянето на самата услуга, като административни разходи и колегиална подкрепа за ползвателя на лична помощ.“ (<http://www.enil.eu/wp-content/uploads/2012/05/Definitions-Bulgarian-1.docx>).

Предложеният законопроект не съдържа нормативно решение и не откроява същностното различие между асистентска услуга и лична помощ. Личната помощ е качествено различен политически инструмент от социалното подпомагане или социалните услуги, такива, каквито познаваме достатъчно добре в практически план. Личната помощ следва да гарантира на човека с увреждане независимост, да сближи качествено възможностите на хората за независим живот на битово, гражданско и лично равнище, в това число и от близките, които полагат грижи за човек с увреждания. Твърде често близките държат те лично да са асистенти на своите родственици, най-вече при отношения родители-деца (изкривяването дойде и от програмите за лична помощ на правителството, които като програми за заетост предлагаха това - майката получава пари, за да е асистент на детето си). Със съжаление констатираме, че в посочените случаи не се осигурява независимост на човека с увреждане, резултатът е зависимост от близките.

За съжаление, горното разбиране, артикулирано изключително ясно и точно, е рядкост, включително сред хората с увреждания, и още по-малко сред техните близки и роднини. За съжаление, разработеният от Омбудсмана и внесен от Пламен Христов и група народни представители на 02.07.2018 г. законопроект носи белезите на неразбиране и архаичен подход към социалните функции и възможности на държавата. Нещо повече - законопроектът съдържа разпоредби, отклоняващи се от горепосочените принципи и изисквания на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания.

1. Общата философия на предложения законопроект поставя асистентите и доставчиците на услуги в центъра на регулацията. Доказателство в тази посока са множеството изисквания към асистентите и широките контролни функции на доставчиците не само по отношение на паричните разходи, но и на качеството на услугата. Това противоречи на основната характеристика на ЛП, съдържаща се в посоченото по-горе определение на Европейската мрежа за независим живот.
2. Ролята, отредена на доставчика, не е осигурена финансово под формата на процент допълнение към часовата ставка за администриране на услугата. Това ще доведе до монополна позиция на общинските администрации като доставчици на услугата и ще елиминира неправителствените организации или други частни

доставчици на услуги от пазара на услуги. От друга страна - то нарушава правото на всеки човек с увреждане да избира своя доставчик.

3. Часовата ставка – 1,1 пъти размера на минималната работна заплата за страната, нарастваща до 1,5 към 2021 година – няма да позволи на хората с увреждания да си наемат асистенти на пазара на труда при спазване на трудовото законодателство. Опитът показва, че при такава ставка, каквато в момента се прилага по Наредбата на Столична община за предоставяне на услугата „Асистент за независим живот“, над 90% от ползвателите живеят на един същи адрес със своя асистент. Основателно е допускането, че асистентите са предимно, ако не и само, от роднинския кръг на ползвателя, което води до формиране на двойна зависимост: от една страна емоционалната привързаност, от друга – финансовата зависимост на асистента-роднина, който се откъсва от пазара на труда и става напълно зависим от плащанията като асистент. И трето, може би най-важно в контекста на човешките права, по така предлаганата „лична помощ“ няма да доведе до никаква промяна в живота на човека с увреждане.
4. Ниската часова ставка ще предизвиква потенциалните ползватели да спекулират с нуждата от часове – понякога оправдано, друг път користоно – ще надписват часове, ще изкривяват отчетността, за да си осигурят повече ресурс за задоволяване на потребностите или за доход в семейството. Допълнителна предпоставка за това е липсата на лимит от часове месечно (както трябва и да бъде, но при други условия и при наличие на ограничения за ползване на часове за лична помощ от роднини като асистенти), което улеснява задачата и създава потенциал за множество обжалвания на решения за предоставяне на лична помощ.
5. Съществуват сериозни основания да се постави въпрос за хората с увреждания, които нямат семейства или роднини. „Личната помощ“ във варианта, предложен с визириания законопроект, ще доведе тези хора в институции, (където независимо от вида на тези институции) те ще са лишени от права и от ресурси да правят своите житейски избори. Отделен е въпросът, че точно това решение е противоположно по насоченост на деинституционализацията, широко прокламирана в последните години.
6. Комитетът на ООН по правата на хората с увреждания изготви Общ коментар № 5 по член 19 от Конвенцията за правата на хората с увреждания от 31 август 2017 г., който съдържа ясни указания по същността на личната помощ като инструмент за независим живот в общността на хората с увреждания (https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=C-RPD/C/GC/5&Lang=en).
7. В заключение - функциите на държавата са израз на държавната власт и се реализират чрез държавни политики в сферата на образованието, просветата, науката, културата, изкуството, спорта, здравеопазването, пенсионното дело, общественото осигуряване, труд и работна сила, социално подпомагане, вътрешен ред и сигурност, отбрана, околна среда, икономика, регионално развитие, транспорт, външни работи и други. В отделни моменти от историческото си развитие държавата може да приоритизира развитието на една или друга обществена сфера, но не и да абдикира от някоя от функциите си. Това приоритизиране се осъществява чрез насочване на допълнителни финансови и обществени ресурси към определените от държавата и обществото приоритетни области или групи хора, но това не трябва да става за сметка на останалите държавни сфери или с ощетяването на останалите обществени прослойки.

Преразпределителна функция на държавата се изразява в разпределението и преразпределението на съвкупния обществен продукт между индивидите, стремейки се да се максимизира благосъстоянието на обществото като цяло. Това преразпределение на обществен ресурс с цел задоволяване на обществените потребности се реализира чрез извършваните от държавата разходи.

Обществените ресурси са ограничени, затова особено важно е държавните разходи да бъдат извършвани ефективно, ефикасно и да са справедливо разпределени между отделните държавни политики. Всяко разходване на обществен ресурс трябва да е съобразено едновременно с оценка на потребностите на бенефициерите и оценка на възможностите на държавния бюджет, а при недостиг на средства и недофинансирани дейности, решението трябва да бъде балансирано и да засяга всички държавни политики и приоритети. Държавата не може да си позволи прекалено щедро да финансира политики в областта на социалното подпомагане при съпътстващ хроничен и остър недостиг на средства за образование, здравеопазване, демографски политики, наука, култура, отбрана и др.. Все в тази връзка буди недоумение, защо всеки опит за ограничаване на кражбите чрез ТЕЛК-решения и инвалидни пенсии за здрави хора, болнични листа за здрави хора, кражби и преразходи на средства в редица държавни дружества и служби вкл. чрез раздут щат и прещедър социален пакет срещат агресивен популизъм на войнстващата посредственост, вкл. на поддръжниците и вносителите на законопроекти като този, подвеждащ хората и на практика подиграващ се с техните надежди. Ако те, вносителите и поддръжниците на законопроекта, са действително загрижени за хората с увреждания, следва да подкрепят, а не да саботират, реформите в медицинската и трудовата експертиза например. Така може да осигурят не малка част от недостигащите средства.

Предвид изложените недостатъци на предложения законопроект за личната помощ за хората с увреждания, сме с разбирането, че същият не съответства на принципите, ценностите и разпоредбите на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, нито с възможностите на българската държава, поради което не може да бъде подкрепен.

С УВАЖЕНИЕ,

**ВАСИЛ ВЕЛЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА
АСОЦИАЦИЯ НА ИНДУСТРИАЛНИЯ
КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ**